

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Земельно-правове документознавство»

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Скорочена програма

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

Форма навчання – денна, заочна

Компонент освітньої програми – вибіркова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

Викладання дисципліни “Земельно-правове документознавство” полягає у формуванні системи знань про поняття, предмет та методи земельного-правового документознавства, його джерела, особливості правовідносин, що виникають під час здійснення земельних правовідносин та реалізації громадян та юридичних осіб їх прав на землю.

У навчальній дисципліні “Земельно-правове документознавство” передбачено ознайомлення студентів із основними теоретичними положеннями ведення земельного-правового документознавства на підставі рішень органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, судів та їх регулювання чинними нормативно-правовими актами у суспільних відносинах, що виникають під час реалізації земельних правовідносин, правове становище сторін та інших учасників земельних правовідносин, види землевпорядних документів, правове регулювання етапів земельних відносин, фінансування земельних відносин, відшкодування втрат та збитків завданих не відповідним ставленням до землі. Окрема увага надається особливостям процесуального порядку оформлення різних категорій земель в оренду, викуп та передачі у власність земельних ділянок .

Навчальна дисципліна “Земельно-правове документознавство” є вибірковою навчальною дисципліною, що належить до циклу спеціальної (фахової) підготовки за освітньою програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право» (скорочена програма), яка викладається в 6 семестрі в обсязі 6 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль – екзамен в 6 семестрі.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є надання допомоги у вивченні земельного-правового документознавства шляхом опрацювання лекційного матеріалу, вирішення ситуативних задач та тестів. Їх вирішення дозволяє на належному рівні вивчити законодавство, що регулює процедуру земельних правовідносин, загострити увагу студентів на високому значенні важливості реалізації своїх прав та обов’язків, захисту громадян та юридичних осіб у земельних відносинах сучасності, особливо в час впровадження ряду нормативно-правових актів для запуску ринку землі.

Навчальна дисципліна “Земельно-правове документознавство” має своїм **завданням**:

- використовуючи всі доступні форми навчання для повноцінного оволодіння студентами дисципліни “Земельно-правове документознавство” з урахуванням особливостей предмета та методу правового регулювання земельних правовідносин, сприяти опануванню студентами наукових тверджень, положень земельних правовідносин, набуття навичок його застосування у реальній практиці землевпорядної, правозастосовчої, наукової та іншої діяльності;

- сформувати у студентів глибокі теоретичні та практичні знання для використання їх у своїй професійній діяльності;

- сприяти вихованню у студентів поважного ставлення до правових засад земельних правовідносин, виконання рішень судів та інших органів як важливого засобу захисту фізичних та юридичних осіб, їх прав, свобод та законних інтересів;

- збагатити студентів теоретичними знаннями шляхом засвоєння ними різних концепцій, поглядів, дискусійних положень з найбільш важливих ведення земельного-правового документознавства та ознайомити їх із сучасними тенденціями розвитку правових поглядів щодо реалізації земельних правовідносин.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє повернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми спеціальності «Право»):

СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право, земельне право.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Земельно-правове документознавство” здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми)**:

ПРН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни “Земельно-правове документознавство” здійснюється в одному семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. На екзамені оцінюванню підлягають:

- володіння нормативно-правовими актами, що є джерелами Земельно-правового документознавства;
- володіння ключовими теоретичними знаннями про об’єкт дисципліни;
- здатність творчо мислити та синтезувати знання;
- уміння використовувати знання для розв’язання практичних завдань тощо.

Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни “Земельно-правове документознавство” містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов’язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов’язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового екзамену у формі тестування в системі Moodle.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНАУ».

Доступний за посиланням:

<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Поняття принципи земельно-правового документознавства.

Земельно-правове документознавство як юридична наука та самостійна навчальна дисципліна. Суб'єкти та об'єкти земельно-правового документознавства. Розвиток земельно-правових відносин в Україні на сучасному етапі.

Система та методи правового регулювання земельних відносин у відповідності до чинного законодавства України. Зміст земельних відносин, що регулюються земельним законодавством. Загальноправові та спеціальні методи регулювання земельних відносин.

ТЕМА 2. Загальна характеристика земельних правовідносин

Державні органи, що здійснюють державне регулювання у галузі землеустрою. Повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо розпорядження землями. Нормативно-правові акти щодо регулювання землевпорядного процесу. Основні поняття норми закону України «Про землеустрій». Земельно-правовий процес та земельно-процесуальні норми при регулюванні земельних відносин

ТЕМА 3. Правове регулювання набуття прав на земельні ділянки за адміністративними процедурами

Процесуальний порядок в регулюванні земельних відносин (передача у власність та надання у користування, вилучення (викуп), Поняття відведення земель у власність або користування надання в оренду, купівля-продаж земельних ділянок та реєстрація правостановлюючих документів на право приватної власності на земельні ділянки. Порядок порушення клопотань і погодження проектів при відведенні земельних ділянок. Порядок підготовки та оформлення матеріалів відведення земель. Відшкодування збитків власникам землі і землекористувачам та втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва. Цивільно-процесуальний порядок захисту земельних прав громадян та організацій.

ТЕМА 4. Процесуальний порядок формування сільськогосподарських підприємств та порядок паювання земель сільськогосподарського призначення.

Загальні положення про реструктуризацію землеволодінь і землекористувань. Прийняття рішень та відкриття справи про реструктуризацію сільськогосподарських підприємств. Створення нових організаційно-правових форм господарювання. Розробка проекту формування землекористування нових сільськогосподарських підприємств. Здійснення угод з земельними частками (паями). Передача земельних часток (паїв) у натурі.

Порядок паювання земель сільськогосподарського призначення. Порядок складання схем поділу земельних часток (паїв) реформованих сільськогосподарських підприємств. Порядок складання проекту видачі державних актів на право власності на землю взамін земельних сертифікатів.

ТЕМА 5. Процесуальний порядок створення та діяльності фермерського господарства.

Загальні положення. Право на створення фермерського господарства. Процесуальний порядок надання земельних ділянок для ведення фермерського господарства. Склад земель фермерського господарства, їх приватизація та викуп. Права та обов'язки фермерського господарства та його членів. Державна підтримка фермерських господарств. Майно фермерського господарства. Діяльність фермерського господарства. Припинення діяльності фермерського господарства.

ТЕМА 6. Процесуальний порядок передачі в оренду землі. Право земельного сервітуту.

Загальні положення про оренду землі. Правові засади оренди землі. Суборенда земельних ділянок. Порядок надання землі в оренду. Договір оренди землі. Орендна плата за землю. Права та обов'язки орендодавця та орендаря. Зміна, припинення та поновлення договору оренди землі. Вирішення спорів та відповідальність сторін за невиконання зобов'язань за договором оренди землі. Суборенда земельної ділянки.

Сутність права земельного сервітуту та його сучасне законодавче закріплення.

ТЕМА 7. Процесуальний порядок вилучення (викупу) та надання земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва.

Загальні положення вилучення (викупу) та надання земельних ділянок громадянам. Порядок та умови вилучення земельних масивів для розміщення індивідуального житлового будівництва. Порядок надання земельних ділянок громадянам для індивідуального житлового будівництва. Приватизація земельних ділянок садових товариств. Створення об'єднань співвласників багатоквартирного будинку і передача їм земельної ділянки.

ТЕМА 8. Гарантії прав власності на земельну ділянку.

Правовий захист та гарантії прав власності на земельну ділянку. Відповідальність органів виконавчої влади, та органів місцевого самоврядування за порушення права власності на землю. Підстави та процесуальний порядок припинення права власності за землю. Порядок припинення користування земельною ділянкою, яка використовується із порушенням земельного законодавча.

ТЕМА 9. Правове регулювання ринкового обігу земельних ділянок та регулювання плати за землю.

Правове забезпечення ринкового обігу прав на земельні ділянки. Юридична основаи ринкового обігу земельних ділянок.

Продаж земельних ділянок державної або комунальної власності або прав на них на конкурентних засадах. Вилучення земельних ділянок для суспільних потреб.

Поняття плати за землю. Нормативно-правова база для визначення розмірів плати за землю. Порядок визначення розмірів ставок земельного податку. Надходження платежів за землю, їх використання. Пільги щодо плати за землю. Обчислення і строки сплати земельного податку. Відповідальність платників за несвоєчасну сплату земельного податку та орендної плати.

ТЕМА 10. Процесуальний порядок зміни цільового призначення земельної ділянки.

Поняття цільового призначення земельної ділянки. Процесуальний порядок зміни

цільового призначення земельної ділянки. Законодавчо-нормативна база регулювання правового режиму використання земель за цільовим призначення. Генеральна схема планування території України. Порядок прийняття рішень органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування щодо зміни їх цільового призначення земель у власність і надання у користування зі зміною їх цільового призначення. Порядок зміни цільового призначення земель, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб. Зміна цільового призначення особливо цінних земель. Наслідки порушення порядку встановлення та зміни цільового призначення земель.

ТЕМА 11. Правовий процес спадкування землі, майна та порядок купівлі-продажу землі.

Поняття та значення спадкування і спадкового права. Відкриття спадщини. Спадкування майна і землі за заповітом. Спадкування майна і землі за законом. Порядок реалізації спадкових прав. Загальні положення і правові основи купівлі-продажу землі. Порядок укладання договорів купівлі-продажу земель. Продаж земельних ділянок на конкурентних засадах.

ТЕМА 12. Процесуальний порядок встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень. Нормативно-правові акти щодо формування територій адміністративно-територіальних утворень (сільські, селищні ради, міські ради, адміністративні роботи та області). Порядок складання, погодження та затвердження проектів землеустрою щодо встановлення і зміни меж адміністративних районів і міст, а також зміни меж сільських рад, меж сіл, селищ. Встановлення і зміна меж районів у містах. Правові основи планування використання земель

ТЕМА 13. Поняття цивільного, процесуального права та процесуальний порядок розгляду та вирішення земельних спорів.

Суб'єкти, об'єкти цивільних процесуальних правовідносин. Сторони в цивільному процесі. Участь органів прокуратури в цивільному процесі. Судуострій в Україні. Засади організації судової влади. Місцеві суди. Апеляційні суди. Касаційний суд України. Вищі спеціалізовані суди. Господарські суди. Верховний суд України. Порушення цивільної (земельної) справи в суді. Регулювання земельних правовідносин у судовому порядку. Види земельних справ, які надходять до судів. Поняття земельного спору. Права і обов'язки сторін при розгляді земельних спорів. Судовий порядок розгляду земельних спорів. Звернення до органів державної виконавчої служби при вирішенні земельних спорів. Практика розглядання земельних справ у суді. Нотаріальний захист земельних прав .

ТЕМА 14. Порядок здійснення державного контролю за використанням та охороною земель.

Загальні положення. Основні напрями використання території України. Загальнодержавна та регіональна програми використання та охорони земель України. Поняття адміністративного правопорушення та адміністративної відповідальності. Організація перевірок земельного законодавства. Провадження в справах про адміністративні правопорушення. Оформлення матеріалів при проведенні перевірок та виявленні фактів порушень земельного законодавства. Накладення адміністративних стягнень.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти та судова практика

1. Конституція України : Закон України від 28. 06. 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 15.08.2024).
2. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. (дата звернення 21.08.2024).
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> .(дата звернення: 15.08.2024).
4. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 15.08.2024).
5. Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та обмежень : Закон України від 01.07.2004 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 15.08.2024).
6. Лісовий кодекс України: Закон України від 21 січня 1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>. (дата звернення 21.08.2024).
7. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15> .(дата звернення: 15.08.2024).
8. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> . (дата звернення 21.08.2024).
9. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15> . (дата звернення 21.08.2024).
10. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19 червня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15> . (дата звернення 21.08.2024).
11. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15 травня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15> . (дата звернення 21.08.2024).
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31 березня 2020 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20> . (дата звернення 21.08.2024).
13. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15> . (дата звернення 21.08.2024).
14. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14> . (дата звернення 21.08.2024).
15. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 7 липня 2011 р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17> .(дата звернення: 15.08.2024).
16. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності Закон України від 6 вересня 2012 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5245-17> . (дата звернення 21.08.2024).

Основна література

14. Земельний кодекс України. Науково-практичний коментар/ за заг. ред. Курила В.І. –Київ 2021. – 480 с.
15. Земельне право України. Підручник / За ред. О.О. Погрібного та І.І. Каракаша. – Вид. 2 перероб. і доп. – К., Істина, 2022. – 496 с.
16. Тетарчук І.В. Аграрне право України. Для підготовки до іспитів. Навчальний посібник. ЦУЛ. 2021. 244 с.

Допоміжна література

17. Грещук Г. І., Ратушна Б. П., Руданецька О.С., Туркот О. А., Музика Я. І. Правове регулювання функціонування агробізнесу в Україні : Монографія. Львів : Сполом, 2022. 213 с.
18. Грещук Г. І. Правове регулювання контролю та юридичної відповідальності у сфері використання та охорони земель в Україні. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Львів, 2019. Вип. 8. С. 63-71.
19. Грещук Г.І. Розвиток нормативно-правової бази щодо правового забезпечення землеустрою. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право . № 68 (2021), С. 104-109. DOI:
20. Грещук, Г. І., Нестеренко, А. О. Правові механізми розвитку екологічного аудиту земель сільськогосподарського призначення. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2022. Вип. 33. С. 241-246. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/687>.
21. Грещук Г. І. Нормативно-правове регулювання сталого використання земель сільськогосподарського призначення. Вісник економічної науки України. 2022. № 1 (42). С. 26-31.
22. Грещук Г.І. Землепорядний механізм у системі управління земельними ресурсами: роль та функції. Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія «Економіка АПК» № 30. 2023. С.21-27.

15. Інформаційні ресурси

23. Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1), Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаніка НАН України (вул. Стефаніка, 2).

Електронні інформаційні ресурси:

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/>;

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаніка. Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.

Офіційний сайт Базу українського законодавства в Інтернет. Режим доступу: www.lawukraine.com.